

Suzana Peran¹, Anđelka Raguž²

Uloga katoličkoga tiska u očuvanju i promidžbi hrvatske kršćanske književnosti i hrvatske baštine. Primjer kršćanske obiteljske revije *Kana*

Polazeći od važne uloge koju mediji imaju u promociji kulturne baštine, rad razmatra prinos hrvatskoga katoličkog tiska vidljivosti hrvatske kulturne baštine, s osobitim obzirom na književnost kršćanskoga nadahnuća. Metodom analize sadržaja na primjeru odabrane studije slučaja u radu se analiziraju objave u kršćanskoj obiteljskoj reviji *Kana* u razdoblju od 1970. do 1972. te se s time u vezi istražuje broj i tematika objava i njihova povezanost s tadašnjim trenutkom hrvatskoga naroda i Crkve u Hrvata. Također se propituje, je li objavama revija poticala čitatelje na pisanje i slanje vlastitih literarnih uradaka. Analizira se i prostor koji je u *Kani* odvajan za predstavljanje književnika i njihovih izdanja te za predstavljanje važnih osoba i događaja iz hrvatske baštine. Književne objave u *Kani* stavljaju se u kontekst izdavačke djelatnosti *Kršćanske sadašnjosti*. Kršćanska obiteljska revija *Kana* izabrana je kao predmet istraživanja zbog dostupnosti i čitanosti koju je katolički tisak imao među čitateljima ne samo u domovini, nego i među hrvatskim iseljeništvom i dijasporom. Odabrano razdoblje – vrijeme uoči, za vrijeme i neposredno nakon Hrvatskoga proljeća – obilježeno je intenzivnim kulturnim stvaralaštvom te jačanjem svijesti o hrvatskome nacionalnom identitetu.

Ključne riječi: kršćanska obiteljska revija *Kana*, književnost kršćanskoga nadahnuća, baština, mediji, analiza sadržaja.

- 1 Doc. dr. sc. Suzana Peran, Hrvatsko katoličko sveučilište, Sveučilišni odjel za komunikologiju, Ilica 242, 10000 Zagreb, Hrvatska. E-pošta: suzana.peran@unicath.hr.
- 2 Anđelka Raguž, mag. nov., doktorandica, Sveučilište Sjever, Trg dr. Žarka Dolinara 1, 48000 Koprivnica, Hrvatska. E-pošta: anraguz@gmail.com.

1. Uvod

S obzirom na to kako analiza prinosa kršćanske obiteljske revije *Kana* u vidljivosti hrvatske kulturne baštine naglasak stavlja i na vidljivost i promociju književnosti kršćanskoga nadahnuća, polazi se upravo od toga kako baština ima značajan utjecaj na sjećanje, ali i procese u kojemu se vrijednosti prenose s generacije na generaciju i posljedično na buduće naraštaje (Ivić, 2014, 91). U tome smislu, kulturno-duhovna te povijesna ostavština predmnijeva ona prirodno stvorena kulturna i materijalna te duhovna dobra, kojima neka zajednica raspolaže i nasljeđuje ih i koja su kolektivno dobro koje pripada svima (Cifrić, 2004. prema Dabo, 2024, 268).

Književnosti kršćanskoga nadahnuća u radu je pristupljeno kao književnosti vjerske, odnosno, kršćanske tematike (Baran, 2019, 7; Lončarević, 2017; Peran i Raguž, 2017; Vegh, 2016, 27; Razum, 2016; Baloban, 2000, 94). Kršćanskom porukom i temeljima, prema navodu Drage Šimundže (1999, 429), bila je prožeta čitava hrvatska književnost do 20. stoljeća, a kršćanski svjetonazor odražavao se u srednjotočnoj europskoj književnosti do kraja Drugoga svjetskoga rata (Nikčević, 2019, 112). Književnošću kršćanskoga nadahnuća, koja je u doba komunističke vladavine u Hrvatskoj bila iz ideoloških razloga nasilno istisnuta iz javnosti i „sustavno diskvalificirana“ (Lončarević, 2017, 3) posebno su se bavili autori Lončarević (2005, 2017), Jurica i Petrač (1987, 1991, 2003), Sorel (2008), Šimundža (1999, 2004), Šestak (2001), Vegh (2015) i drugi. Ta je književnost prožeta kršćanskim temama, svjetonazorom, duhovnošću i etikom (Lončarević, 2017, 28), a upravo su mnogi književnici kršćanskoga nadahnuća (Lončarević, 2017, 5) u strahu od komunističke vlasti, izbjegli iz Domovine u kojoj su im radovi i stvaralaštvo bili zabranjivani te su nastavili djelovati u inozemstvu (Maleš i Labaš, 2022). Među njima je, primjerice i Ivo Lendić (Maleš i Labaš, 2022, 40), jedan od književnih autora koji je svojevremeno objavljivan u *Kani*.

Mediji su bez obzira na uređivačku politiku i svjetonazorsko usmjerenje, integralni dio društva i posljedično utječu na kulturu te su ujedno i posrednici među različitim ustanovama unutar društva (Hjarvard, 2008, 105), a jedna od uloga medija je i transmisija kulture (Malović, 2005, 55). Mediji, koje se naziva i „ogledalom društva“ (Mataušić, 2002), mogu pomoći u širenju horizonta i usmjeravanju pozornosti na pojedine događaje ili pojave (Kunczik i Zipfel, 2006, 47) te ih se može promatrati i kao one koji utječu na formiranje kulturnog

identiteta pojedinca ili društva (Tomašić, 2008, 166). Uloga je pak vjerskih medija, u tom smislu, prema Mirku J. Mataušiću (2012, 77–78), ne samo informirati, nego i formirati (poučiti) i okupiti vjerničku zajednicu.

U radu metodom najčešće korištene metode u društvenim znanostima – analize sadržaja – koja se odnosi na osobine tekstualnoga i/ili vizualnoga materijala kvantitativno prikazanim (Lamza Posavec, 2006, 152) analiziramo medijske priloge u *Kani* objavljene u prvim trima godinama njezina izlaženja. Analiza sadržaja je: „istraživačka tehnika za objektivno, sustavno i kvantitativno opisi- vanje manifestnog sadržaja komunikacije“ (Berelson, 1952, 489).

Navedni je kršćanski mjesečnik istraživački odabran iz nekoliko razloga; kao prvo jer je riječ o reviji koja je usmjerena na široku publiku i cijelu obitelj (*Kana*, 1971, 1, 3), kao drugo, imala je veliki odjek među čitateljima i visoku nakladu u razdoblju obuhvaćenom analizom te kao treće, s obzirom na izdavača *Kršćansku sadašnjost*, koja je, među ostalim, objavila brojna djela s područja hrvatske i svjetske kršćanske književnosti (Šumečki, 2011).

Istraživački je svakako zanimljiv obol i svojevrsna otvorenost najznačani- je periodike *Kršćanske sadašnjosti*, *Kane*, književnim djelima i književnicima na tragu zaključaka Drugoga vatikanskog koncila. Književnost i umjetnost, na svoj način, od velike su važnosti za život Crkve, istaknuto je u Pastoralnoj kon- stituciji Drugoga vatikanskog koncila *Gaudium et Spes* (GS, 62). One nastoje razumjeti čovjekovu narav, njegove probleme i iskustvo u nastojanju da upozna i usavrši samoga sebe i svijet, stoji u Dokumentu, u kojemu se također ističe kako književnici i umjetnici trebaju osjetiti Crkveno priznanje (GS 62, 3, 4).

Osim analize *Kaninih* objava proznih i lirskih izričaja domaćih i inozemnih autora, u radu se osvrćemo i na suradnju te revije s hrvatskim književnicima, kao i na izdanja djela kršćanske književnosti u nakladi *Kršćanske sadašnjosti*. S time u vezi, s osobitim obzirom, ističemo biblioteke koje su nastale iz anali- zom obuhvaćenih rubrika i suradnjom književnika s odabranom revijom.

2. Kršćanska obiteljska revija *Kana*

Kao najveća kršćanska izdavačka kuća u ovome dijelu Europe (Šumečki, 2011, 282), *Kršćanska sadašnjost* dala je u svojoj višedesetljenoj povijesti zna- čajan prinos³ razvitku književnosti kršćanskoga nadahnuća, koja u doba ko-

3 Kršćansku prozu i liriku objavljivali su u doba komunističkih vlasti i *Hrvatsko društvo sv. Ćirila i Metoda* (Sv. Jeronima), *Glas Koncila*, *Veritas* i drugi katolički izdavači. Detaljnije o tome u: Lončarević, 2017; Razum, 2016.

munističke vladavine nije imala odjeka i prostora u hrvatskim svjetovnim medijima i izvanckvenoj javnosti, a široj publici je ta književnost i dalje (često) nepoznata i neprepoznatljiva (Lončarević, 2005, 22; 2017, 5, 6). Izdavačka je kuća utemeljena dekretom zagrebačkoga nadbiskupa kardinala Franje Šepera u veljači, 1968. (Šagi-Bunić, 1977, 1), kao Centar za koncilski istraživanja, dokumentaciju i informacije *Kršćanska sadašnjost*. Već sedamdesetih godina ostvarila se uspješna suradnja sa sociolozima i umjetnicima, a kulturna vidljivost vjerske misli ostvarivala se ponajprije pisanjem i izdavaštvom (Kušar, 2018, 16). *Kršćanska sadašnjost* objavljivala je desetak redovitih periodika, kojima je dopirala do čitatelja na području Jugoslavije te na području hrvatskoga, mađarskoga i albanskoga govornoga područja izvan granica tadašnje države. Periodika je imala široki raspon tematskih publikacija, od visoko stručne, kao što su *Svesci*, do onih namijenjenih najširoj čitalačkoj publici kao što su kršćanska obiteljska revija *Kana* i *Liturgijsko-pastoralni listić*. Osim *Kane* i *Listića*, *Kršćanska sadašnjost* bila je i suizdavač glasila istarskih župa *Ladonja* pokrenutog u lipnju, 1972. kao stalni prilog *Kane* za Istru (*Kana*, 1972, 6, 4), mjesečnika na mađarskome jeziku *Agape* te glasila na albanskome jeziku *Drita* (Šumečki, 2011). Ta su glasila također objavljivala priče i priloge za djecu kršćanske tematike (Peran i Planinčić, 2023). Mnogi od tih prinosa kasnije su objavljeni u zasebnim knjigama, zbirkama priča i poezije u izdanju *Kršćanske sadašnjosti* – koja u trenutku pisanja rada ima 39 biblioteka⁴ i više periodika – te drugih katoličkih izdavača. U tom smislu, razvidno je kako se u periodici *Kršćanske sadašnjosti* očitovala teologija kao: „javni diskurs koji manifestira vjeru u intelektualnoj i široj kulturnoj javnosti“ (Kušar, 2018, 21).

Prvi broj kršćanske obiteljske revije *Kana* objavljen je u lipnju, 1970. Revija je pokrenuta prema uzoru na zapadnoeuropske katoličke revije, ponajprije na talijansku reviju *Famiglia cristiana* i ilustrirane publikacije francuske katoličke kuće *Cerf* (*Kana*, 1970, 1, 2). Bila je sadržajno namijenjena najširoj publici, a kao obiteljska revija željela je pružiti svakom članu obitelji nešto. Od početka se velika pozornost posvećivala duhovnosti, književnosti i odgoju. Sedamdesetih godina prošloga stoljeća *Kana* je imala, kako stoji u *Riječi urednika*, nakladu od oko 120 tisuća primjeraka (*Kana*, 1972, 1, 2) te je tri godine nakon pokretanja bila među trima najraširenijim katoličkim glasilima

4 Među bibliotekama nalaze se i *Kana klub* i Mala knjižnica *Kane* u kojima su djela nastala i na temelju napisa u *Kani*. Više o tome na: <https://www.ks.hr/2316-biblioteke> (pristupljeno 10. lipnja 2025)

među čitateljima u Domovini i iseljeništvu (ViR, 1974, 1, 4; Peran i Planinčić, 2023).

Od početka se u *Kani* objavljuju priče i romani u nastavcima, pjesme, napisi o književnicima, osobito onima kršćanskoga nadahnuća i njihovim djelima. Birajući književna djela uredništvo je nastojalo – kako je zabilježeno u više *Riječi urednika* – ponuditi kvalitetan sadržaj blizak temama i promišljanjima kršćanskim čitateljima. Čitatelj će, možemo istaknuti, lakše prihvatiti djelo u kojemu pronalazi: „dio vlastitoga životnog iskustva, koji potvrđuju njegove vrijednosti, stavove, mišljenja i koji odgovaraju njegovoj interpretaciji društvene zbilje“ (Labaš i Mihovilović, 2011, 114).

S *Kanom* su od početka surađivali najistaknutiji hrvatski književnici: svojim prilogima, ali i uređivanjem pojedinih rubrika (usp. Josip Bratulić, Dubravko Horvatić, Ljiljana Matković). Ta je suradnja bila osobito važna u doba u kojem su književnicima kršćanskoga nadahnuća vrata svjetovnih medija i izdavačkih kuća bila zatvorena. O tome piše i uz prvu obljetnicu *Kane* u *Riječi urednika*: „Ohrabrivao nas je veoma i pristup sve novih uglednih naših književnih imena na ove stranice“ (*Kana*, 1971, 13, 3). Od prvoga broja *Kane* redovita je rubrika *Priča* u kojoj je objavljena i priča Side Košutić „Mimoza sa smetlišća“ (*Kana*, 1970, 4, 34–35, 41–42) te u božićnome broju priča „Pismo doma za Božić“ Ive Lendića (*Kana*, 1970, 7, 9). Radi se o književnicima koji su zbog svojih vjerskih uvjerenja bili istisnuti iz svjetovne književne javnosti (Maleš i Labaš, 2022). Također je redovita i rubrika *Vama djeco* koja se zadržala do danas. U novijim brojevima *Kane* više nema objavljenih priča i romana za odrasle, dok je rubrika kršćanske poezije ostala redovitom.

3. Suradnja s hrvatskim književnicima

U redovitim rubrikama *Pjesma*, *Priča*, *Vama djecom* s *Kanom* od prvoga su broja iz 1970. surađivali različiti suvremeni hrvatski pjesnici i književnici. Istodobno su objavljivane i pjesme i priče kršćanskoga nadahnuća istaknutih hrvatskih književnika i pjesnika starijega datuma (primjerice, Adolfa Taklčevića Vebera već u prvom broju *Kane* u lipnju 1970, zatim Side Košutić, Antuna Gustava Matoša, Vladimira Nazora, Đure Sudete i drugih).

Posebna suradnja Revije ostvarena je s *Maticom hrvatskom*, što je vidljivo i iz objava u prvim trima godištim *Kane* te s Hrvatskim društvom književnika. Prema dostupnim podacima iz *Kanine* digitalne arhive, od 1970. do 2012.

objavljena su 33 intervjuja s hrvatskim književnicima, a s nekima, poput Petra Šegedina i Marije Barbarić-Fanuko, razgovaralo se i nekoliko puta. U razgovorima su predstavljeni spomenuta Marija Barbarić-Fanuko, zatim Nikola Šop, Mladen Reinhofer, Vesna Parun, Bruno Popović, Tomislav Ladan, Josip Ćosić, Toma Bebić, Ante Jakšić, Igor Zidić, Ivan Aralica, Neven Jurica, Milivoj Slaviček, Petar Šegedin, Miro Gavran, Ljubo Stipišić Delmata, Dubravko Horvatić, Stjepan Šešelj, Lucijan Kordić, Vlado Gotovac, Ivan Ramljak Ićan, Jakša Kušan, Dragutin Tadijanović, Zvonimir Mrkonjić, Drago Bosnar i Ivan Golub. Prvi razgovor objavio je urednik Vladimir Pavlinić s pjesnikinjom Marijom Barbarić-Fanuko pod naslovom „Marija pjesme i zvijezde“ (*Kana*, 1970, 2, 19). Najčešća je autorica intervjua *Kanina* novinarska Manja Hribar koja potpisuje deset intervjua objavljenih u razdoblju od rujna 1982. do listopada 1993.

4. Metoda istraživanja, cilj i uzrok istraživačkog dizajna

Ciljevi su rada istražiti prinos kršćanske obiteljske revije *Kana* u očuvanju i promicanju hrvatske katoličke književnosti te analizirati koliko se prostora u reviji u prvim trima godinama izlaženja revije, a koje se vremenski naslanjaju na Hrvatsko proljeće, posvećivalo temama iz hrvatske kulturne baštine. Analizom obuhvaćeno razdoblje od velikog je vala iseljavanja Hrvata iz domovine šezdesetih godina dvadesetog stoljeća kada je obnovljeni katolički tisak imao veliku ulogu u povezivanju iseljene i domovinske Hrvatske i čuvanja nacionalnog identiteta i baštine (Mataušić i Peran, 2015; Peran i Planinčić, 2023) te neposredno prije, za i nakon Hrvatskoga proljeća (Hrvatska enciklopedija).

Naslanjajući se na ciljeve rada postavili smo sljedeća istraživačka pitanja: „Koliko su u prve tri godine izlaženja *Kane* zastupljeni domaći a koliko inozemni književnici?“, „O kojim se književnim vrstama radi?“, „Objavljuju li se i literarni prilozi kojih su autori sami čitatelji?“, „Postoje li redovite rubrike kojima se daje vidljivost hrvatskoj kulturnoj baštini?“. Nastavno na ciljeve rada i popratna istraživačka pitanja, radom nastojimo odgovoriti i na pitanje: „Jesu li katolička glasila imala značajnu ulogu u promicanju hrvatske kulturne baštine i očuvanju te promociji kršćanske književnosti?“.

Pomoću analize sadržaja koja se najčešće koristi za analizu određenih tema ili problema u medijima (Milas, 2009, 501), mogu se uočiti obilježja pošiljatelja i primatelja poruke (Tkalac Verčić i sur. 2014, 92). S obzirom na to kako se proučava učestalost medijskih objava o nekoj temi u odabranome razdoblju

radi se o transverzalnom istraživanju (Milas, 2009, 507). Vremenski raspon istraživanja obuhvatio je prva tri godišta *Kane*: od 1970. do 1972. godine. Analiziran je ukupno 31 broj revije, a jedinicu analize činile su sve objave (medijski prilozi) tematski u vezi s hrvatskom kulturnom baštinom i književnošću kršćanskoga nadahnuća. Za potrebe istraživanja načinjena je analitička matrica, a istraživali smo broj i vrstu objava, postojanje rubrika, autorstvo i temu objava. Uzorak analize činilo je ukupno 357 objava.

5. Procedura kodiranja

U svrhu analize sadržaja korišten je strukturirani pristup kodiranju. Prije početka analize definirane su temeljne kategorije na temelju ciljeva istraživanja. Kodiranje se temeljilo na sljedećim glavnim kategorijama:

Vrsta objave: članak, esej, književni prilog (pjesma, priča, fotopriča), intervju, prikaz knjige, feljton.

Tematska usmjerenost: hrvatska kulturna baština, književnost hrvatskoga nadahnuća, životopisi hrvatskih književnika, analiza književnih djela.

Autorstvo: domaći i inozemni književnici, čitatelji, anonimni autori.

Zastupljenost domaćih i inozemnih autora: klasificirani prema nacionalnosti i mjestu djelovanja.

Rubrična struktura: postoje li stalne rubrike posvećene kulturnoj baštini ili književnosti.

Kodiranje je provedeno prema unaprijed definiranim kriterijima. Cjelokupnu analizu provele su dvije istraživačice (autorice rada), koje su analizu radile odvojeno, čime je osigurana dosljednost u primjeni kodova. Kako se radi o analizi sadržaja usmjerenoj na tematskoj analizi, pojedinačni slučajevi kodirani su u više kategorija ako su sadržavali više razina značenja.

6. Rezultati istraživanja i rasprava

U analizi i interpretaciji podataka zanimalo nas je: objavljivanje proznih i lirskih djela književnika; prikazi knjiga i predstavljanje književnika novije i starije generacije; poticanje čitatelja na pisanje kao i objave tematski vezane za hrvatsku baštinu.

Uzorak analize činilo je 357 objava (86 objava u prvome godištu, 155 u drugome i 116 u trećemu godištu) u kršćanskoj obiteljskoj reviji *Kana* u analizom obuhvaćenome razdoblju.

	1970.	1971.	1972.
Pjesme	45	45	26
Priče	19	38	65
Prikazi	13	47	21
Fotopriče	6	6	0
Intervju	3	7	3
Ukupno	86	143 (12)	115 (1)

Tablica 1. Broj objava prema godinama i vrsti.

Istraživanjem je obuhvaćeno 86 objava koje su u sedam brojeva *Kane* u prvome godištu njezina izlaženja obuhvatile 115 stranica revije. U prvome broju *Kane*, 20 % stranica bilo je posvećeno književnosti, dok je u božićnome broju sadržaj udvostručen na 40 %. Prema vrstama radilo se najviše o pjesmama (45), zatim pričama (19), prikazima književnih djela i rada književnika (13), fotopričama (6), a objavljena su i tri intervju s književnicima. U drugome godištu *Kane* u 1971. godini analizirali smo 155 objava, od čega je bilo 38 priča, 47 prikaza, šest fotopriča, sedam intervju te 12 objava u rubrici *Spomendani hrvatske prošlosti* u kojoj su prikazani važni događaji i osobe iz hrvatske povijesti, a u vezi s hrvatskom kulturnom i povijesnom baštinom. U godini 1972. u naše se istraživanje tematski uklopilo 116 objava. Pri tome je 26 bilo pjesama, 65 priča, 21 prikaz, tri intervju i jedna objava u rubrici *Spomendani hrvatske prošlosti*. Iz analize je razvidno kako u prvim dvjema godinama prevladavaju pjesme, dok u trećoj godini opada broj objavljenih pjesama i raste broj priča. Osim toga u 1972. opao je i broj prikaza osoba i djela iz hrvatske kulturne i povijesne baštine te je ugašena potonja rubrika što se može povezati i s događajima nakon gušenja Hrvatskoga proljeća. Treba istaknuti i kako je prva objavljena priča u *Kani* „Nadala Bakarka“ Adolfa Vebera Tkalčića (*Kana*, 1970, 1, 22, 26, 28–29), a u istome broju započela je i fotopriča na šest stranica „Eugenija Grandet“ Honorea de Balzaca (*Kana*, 1970, 1, 41–45).

Već u drugome broju *Kane* objavljen je razgovor s pjesnikinjom Marijom Barbarić Fanuko, dugogodišnjom suradnicom revije u kojoj objavljuje priče, pjesme i ilustracije. U božićnom izdanju *Kane* objavljen je razgovor s Edvardom Kocbekom, „slovenskim književnikom, kršćaninom i misliocem“ (*Kana*, 1970, 7, 22–26). U *Kani* je u 1971. objavljen razgovor Dubravka Horvatića s Ivanom Lackovićem Croatom uz reprodukciju djela Oltar Domovine koja je

darovana papi Pavlu VI (*Kana*, 1971, 8, 18–21). Pjesnik Nikola Šop predstavljen je kao „intelektualac klasične kršćanske naobrazbe“, „nacionalni pisac i kršćanski intelektualac“ (*Kana*, 1971, 9, 8–9). Pjesnik-povratnik iz Australije Vladimir Reinhofer u intervjuu progovara o pitanju jezika u hrvatskih iseljeničkim obiteljima te ističe kako se treba „ozbiljno nadati da će umjetnici kršćanske orijentacije imati sve mogućnosti i šanse kao i umjetnici koji su prema uvjerenju ateisti“ (*Kana*, 1971, 10, 9–11). Iz područja hrvatske kulturne baštine intervju je sa svećenikom Marijanom Grgićem, kustosom Stalne izložbe crkvene umjetnosti u Zadru (*Kana*, 1971, 11, 27–30) te sa slikarem naivcem Josipom Pintarićem (*Kana*, 1971, 11, 30, 35). Objavljen je i razgovor s kiparem naivcem Matom Tijardovićem (*Kana*, 1971, 13, 29, 31). U razgovoru s Marijanom Radev, oprenom pjevačicom, propituje se kako biti kršćanin u umjetnosti i u društvu (*Kana*, 1972, 20, 23, 25). Razgovor s istaknutom hrvatskom pjesnikinjom Vesnom Parun naslovljen je „Tragom Magde Isanos“ (*Kana*, 1972, 22, 31, 33). O Crkvi, vjeri i slikarstvu razgovaralo se s Tomislavom Petranovićem Rvatom, slavonskim slikarem naivcem (*Kana*, 1972, 25, 27, 30). U objavljenim razgovorima u prvim trima godištim ističe se kršćansko i domoljubno djelovanje književnika i umjetnika te se progovara o mjestu kršćanstvom inspiriranih djela u tadašnjemu socijalističkome društvu u kojemu je vjera bila potiskivna kao dio privatnoga prostora i uvjerenja.

Rubrika *Poezija i zbilja* u kojoj se prikazuju hrvatski književnici i njihova djela dio je sadržaja od srpnja 1970. kada donosi i pjesme Slavka Mihalića „Posljednja večera“ i Danijela Dragojevića (*Kana*, 1970, 2, 50). U istoj rubrici Zlatko Markus u idućim brojevima prikazuje pjesničko djelovanje Tomislava Ladana (*Kana*, 1970, 3), Antuna Šoljana i Friedricha Hoelderlina (*Kana*, 1970, 4), Ivana Raosa (*Kana*, 1970, 5), djelo Tomislava Bakarića „Smrt Stjepana Radića“ (*Kana*, 1970, 6) te u božićnome broju prikaz „Zlatne knjige hrvatskoga pjesništva“ urednika Vlatka Pavletića. Rubrika se nastavlja i u drugome godištu *Kane*. U siječanjnome broju *Kane* (1971, 8, 44) prikazana je knjiga poezije Josipa Severa, slijedi prikaz djela „mladog hrvatskog pjesnika“ Stojana Vučićevića (*Kana*, 1971, 9, 36). U istoj rubrici, u prikazu eseja Branimira Donata, Markus navodi Donatov citat o nepostojanju kršćanske umjetnosti nego da: „postoji samo kršćanski duh u kojem neki umjetnik, neki znanstvenik, djeluje odnosno ne djeluje“ (*Kana*, 1971, 10, 44). Prikazana je knjiga Pere Budaka „Mećave i druge drame“ u izdanju *Matice hrvatske* (*Kana*, 1971, 11, 44) te Smojina

„Kronika o našem Malom mistu“ (*Kana*, 1971, 12, 44). Nakon što je u dvama brojevima izostala, u kolovoškoj *Kani* u rubrici Josip Bratulić predstavlja hrvatskog latinista Ivana Česmičkog, slijedi prikaz „Antologije hrvatske poezije o moru“ (*Kana*, 1971, 16, 44), knjige Petra Šegedina „Svi smo mi odgovorni“ (*Kana*, 1971, 17, 44). Knjiga Giovannina Guareschija „Don Camillo i mladi“ predstavljena je u napisu Dubravka Horvatića (*Kana*, 1971, 18, 39). Horvatić je autor i napisa o zbirci Željka Kneževića „Pepelom i ružom“ (*Kana*, 1972, 20, 50), prikaza „Hrvatske korablje“ Darka Čačića i Davora Salopeka (*Kana*, 1972, 21, 39) i knjige Dragutina Feletara o Legradu (*Kana*, 1972, 22, 39). Stanko Tenšek u travanjском broju prikazuje knjigu Živka Kustića: „Dječak u prozoru. Pripovijesti o Denisu“ (*Kana*, 1972, 23, 39), a Dubravko Horvatić „Hrvatsku povijest u popularnome obliku“ – romane Nakladnoga zavoda Matice hrvatske s hrvatskom povijesnom tematikom (*Kana*, 1972, 25, 39). Boris Lukšić predstavlja monografiju Ante Stamaća o Ujeviću (*Kana*, 1972, 27, 40). U božićnome broju iz 1972. prikazan je opus za djecu književnice Zlate Kolarić Kišur. U rubrici *Poezija i zbilja* mijenjali su se autori napisa, a predstavljani su autori, od kojih se neki nisu deklarirali kao kršćanski autori, i njihova djela, a u prikazima isticane su teme koje su povezane s kršćanskim naukom, hrvatskom kulturnom i povijesnom baštinom i/ili domoljubljem.

Rubrika naslovljena *Se pisah ja* pod „uređivačkom palicom“ Josipa Bratulića pokrenuta je u trećem broju *Kane*. U rubrici se, kako se moglo iščitati iz objava, davao prikaz i dijelovi tekstova starih hrvatskih autora religiozne tematike a u svrhu otimanja od zaborava kršćanske kulturne baštine. U prvo-me godištu *Kane* prikazan je glagoljaš Petar Fraščić i ulomak „To pisa ruka grešnička“ (*Kana*, 1970, 3, 32), zatim franjevac Matija Divković (*Kana*, 1970, 6, 22) te hrvatski plemić, vojskovođa i pjesnik Fran Krsto Frankopan (*Kana*, 1970, 7, 26). U 1971. godini u rubrici predstavljena je Katarina Zrinski (*Kana*, 1971, 10, 46), Marko Marulić i njegova pjesma „Divici Mariji“ (*Kana*, 1971, 11, 44), zatim: „jedan od najvećih i najplodnijih hrvatskih pisaca u 16. stoljeću Mavro Vetranović“ (*Kana*, 1971, 13, 23), glagoljaški napisi (*Kana*, 1971, 16, 19) te srednjovjekovna legenda o bijegu u Egipat (*Kana*, 1971, 19, 40), kao posljednja objava u toj rubrici. O starim kršćanskim autorima govorilo se i u rubrici *Čitamo stare knjige* gdje je objavljen dio predgovara knjige slavnog misionara i hrvatskog pučkog pisca Jurja Muliha iz 1742. „Posel apoštolski“ (*Kana*, 1971, 8, 29), a prikazan je i lik i djelo Mateše Kuhačevića „rodoljuba,

poštenjačine i vjernika“ (*Kana*, 1971, 10, 47) te objavljena „Zdrava o Marija“ iz *Chitara octochorda* (*Kana*, 1971, 16, 15). Napisi o djelima i autorima u objema rubrikama bile su znaku promocije hrvatske kulturne baštine i podsjećanje na autore i djela kršćanskoga nadahnuća u hrvatskoj povijesti.

U drugome broju *Kane* pokrenuta je i rubrika *Povijesni kutak* u kojoj se govori o važnim ljudima i događajima iz hrvatske povijesti. U prvome izdanju rubrike iznesen je kratki odlomak pisma grofa Petra Zrinskoga „Drago moje srce“. U istoj rubrici u trećemu broju prikazan je rad fra Luke Ibrišimovića s uvodnim citatom: „Junak bit ću mačem ili perom za tu našu domovinu krasnu“ (*Kana*, 1970, 3, 33). U istome broju je i fotoreportaža o Smotri folkloru u Zagrebu 1970. Uvodno se podsjeća kako su se takve folklorne manifestacije održavale i prije „prošloga rata“ (*Kana*, 1970, 3, 39–40). U četvrtome broju predstavljen je u „Povijesnome kutku“ Petar Berislavić, hrvatski diplomat, biskup i ban iz 15. i 16. stoljeća (*Kana*, 1970, 4, 24) te u šestome operna pjevačica Milka Trnina, koju se posebno ističe kao „veliku dobrotvorku i rodoljupku“ i navodi se njezina želja da joj na sprovodu bude otpjevana samo „Lijepa naša Domovino“ (*Kana*, 1970, 6, 62). U siječanjiskome broju iz 1971. predstavljeni su autori hrvatske himne, a zatim Ante Starčević s tekstom koji započinje: „Ja ne razumijem što hoće da kažu oni koji vele da kraljevina Hrvatska, kraljevina koja pet stoljeća prkosi Istoku i Zapadu, ne može o sebi neovisna stajati“ (*Kana*, 1971, 9, 27). U tekstu s naslovom „Proljetno cvijeće u gluhoj tišini“ prikazana je Slava Raškaj, „najveća hrvatska akvarelistica“ (*Kana*, 1971, 10, 16). Uz obljetnicu urote Zrinsko-Frankopanske tekst je Anđelka Mijatovića koji započinje navodom: „Narodi propadaju samo onda kada izgube uspomenu o svojoj prošlosti“ (*Kana*, 1971, 11, 13–14). O stotoj obljetnici rođenja Stjepana Radića ističe se kako: „nema Hrvata starije i srednje generacije koji se o njemu ne bi izrazio s poštovanjem“ (*Kana*, 1971, 13, 24). Prikazan je i hrvatski glazbenik Ivan Zajc, kao dobrotvor (*Kana*, 1971, 15, 41). O *ocu hrvatske književnosti* Marku Maruliću piše se o 450. godišnjici Judite (*Kana*, 1971, 16, 38). O „Rakovičkom don Kihotu“ Eugenu Kvaterniku koji se: „za slobodu svoje Hrvatske borio se ne samo perom i proglasima, nego je cijeli svoj život davao za Hrvatsku“ zapis je uz stotu obljetnicu Rakovičke bune (*Kana*, 1971, 17, 34–35). Predstavljeni su i dr. Andrija Mohorovčić, „veliki hrvatski učenjak“ (*Kana*, 1971, 19, 34), književnik Matija Antun Reljković (*Kana*, 1972, 20, 50), „književnica Karlovčanka iz 19. stoljeća“ Dragojla Jar-

nevićeva (*Kana*, 1972, 21, 46), „znamenita Karlovčanka“ Marija Jambrišak (*Kana*, 1972, 22, 46), značajna pojava hrvatskoga slikarstva Vlaho Bukovac (*Kana*, 1972, 23, 37, 39), Ljudevit Gaj i njegova borba za hrvatski jezik (*Kana*, 1971, 24, 40–41), rodoljubno i književno djelo fra Grge Martića (*Kana*, 1972, 25, 40, 41), pjesnik Drago Gervais (*Kana*, 1972, 26, 41), pjesnikinja iz doba ilirskoga pokreta Ana Vrdoljak (*Kana*, 1972, 29, 46, 47) i „jedan od najslavnijih Hrvata svoga doba“ Ivan Česmički (1972, 31, 45).

O hrvatskoj suvremenoj kulturnoj, ali i povijesnoj baštini govori se u prikazima izvan rubrika. Tako je objavljena reportaža „Narodno slavlje u Šibeniku rodnome gradu svetoga Nikole Tavelića“ (*Kana*, 1, 1970, 36–37) u povodu proslave kanonizacije prvoga hrvatskoga proglašenog sveca. U istome broju je i prikaz Festivala kajkavske popevke Krapina 1970. Fotoreportaža o Vinčkovačkim jesenima s naslovom „Slavonijo, zemljo plemenita“ (*Kana*, 1970, 6, 18–19). Objavljen je i prikaz Borisa Lukšića „Sto godina stalne hrvatske opere“ u povodu obljetnice opere Nikola Šubić Zrinski (*Kana*, 1970, 6, 30–31). U rubrici *Život velikih ljudi* prikazan je Ruđer Bošković (*Kana*, 1970, 6, 39, 41, 44). Uvodno se govori o neospornome značenju hrvatske kulturne baštine za širi europski krug, a Josipa Ruđera Boškovića se karakterizira „jednim od stožera hrvatske znanstvene baštine“. U istome broju je i fotoreportaža o životu Gradišćanskih Hrvata (*Kana*, 1970, 6, 36, 37).

U propitivanju koliko je uredništvo *Kane* poticalo same čitatelje da pišu pjesme i priče važna je rubrika *Okom, kamerom, srcem*. Uredništvo bi objavilo fotografiju pozivajući čitatelje da se o njoj očituju pjesmom ili prozom. Rubrika je pokrenuta u trećem broju *Kane*, a već u idućemu broju u njoj su objavljene dvije pjesme čitatelja. U broju iz listopada 1970. u istoj rubrici objavljene su četiri pjesme, a već u sljedećem broju u istoj godini (*Kana*, 1970, 6, 16–17) objavljeno je čak 14 čitateljskih pjesama te u božićnome, sedmome broju *Kane*, šest pjesama (*Kana*, 1970, 16–17). Pjesma Đurđice Ivanišević „Grad je progutao lica“ i još šest pjesama čitatelja objavljeni su u *Kani* od veljače 1971 (*Kana*, 1971, 8, 16). Veliki odaziv čitatelja govori o popularnosti rubrike. Teme su objavljenih pjesama čitatelja smisao života, ljubav prema domovini te životni uzori (roditelji i sveci). Pjesme su iz različitih dijelova Hrvatske (primjerice, Split, Goričan, Podravske Sesvete, Zagreb...), tadašnje Jugoslavije (Srbija, Slovenija, Bosna i Hercegovina), ali i inozemstva, osobito iz Austrije i Njemačke, ali i Australije. Prozni i pjesnički izričaji čitatelja dolazili su kasnije do

izražaja i u rubrikama u kojima su objavljivana pisama čitatelja iz domovine i inozemstva. Na ovom mjestu spominjemo i kako su pjesme objavljene u rubrici *Riječ imaju čitaoci iz tuđine*, uglavnom posvećene ljubavi prema domovini (npr. „Zemljo moja“ (Kana, 1971, 8, 5), „Zov neorane brazde“ (Kana, 1971, 9, 5) i obitelji – „O mami i prvom čudu“ (Kana, 1971, 8, 5), „Ćale moj“ (Kana, 1971, 9, 5), a slali su ih čitatelji iz Njemačke, Austrije, Kanade i SAD-a (Peran i Mataušić, 2015; Peran i Planinčić, 2023). Od rujna 1972. u *Kani* se objavljuju pjesme nastale u književnome nagradnom natječaju za mlade „Djetelina s inicijalima“. Prvonagrađena pjesma bila je „Mirandi“ Đurđice Ivanišević (Kana, 1972, 28, 20).

7. Književnici u *Kani*

Kada se razmatraju književnici nazočni na stranicama *Kane*, zaključujemo kako su se u prvih sedam brojeva *Kane* čitatelji mogli upoznati s pjesmama i prozom kršćanskoga nadahnuća domaćih i inozemnih autora, iz novijega i starijega doba. Objavljene su pjesme, priče ili ulomci djela Adolfa Vebera Tkalčića, Honore de Balzaca, Franje Glavinića, Slavka Mihalića, Danijela Dragojevića, Petra Fraščića, G.K. Chestertona, Marije Barbarić Fanuko, Tomislava Ladana, Rainera Marie Rilkea, Ivana Slamniga, Side Košutić, Antuna Šoljana, Friedricha Hoelderlina, Marcela Jouhandeaua, Ivana Raosa, Matije Divkvića, Ivana Cankara, Aleksandra Složenjicina, Tomislava Bakarića, Ive Lendića, Edvarda Kocbeka, Frana Krste Frankopana, Antuna Gustava Matoša, Nedjeljka Fabrija, Vlatka Pavletića, Frana Mažuranića, Ivane Brlić Mažuranić, Andrea Malrauxa, Antoineta de Saint Exuperyja, Milivoja Slavičeka te Giovannija Papinija. Radi se se 32 književnika, od kojih su većina domaći, hrvatski autori. U svakom analizom obuhvaćenome broju *Kane* donose se i kratke izabrane misli različitih autora, ponajviše teologa i književnika.

U drugome godištu *Kane* objavljeni su književni uradci čitatelja te pjesme Aleksandra Sergejevića Puškina (u prijevodu Milana Pavelića), Nikole Šopa, Ilije Kozarčanina, Marije Barbarić-Fanuko, Paje Kanižaja, Dubravka Horvatića, Josipa Pupačića, Rainera Marije Rilkea, Zvonimira Baloga, Charlesa Peguyja, Rumija, Alme Fides, A. B. Šimića i Mate Balote. Neke su pjesme nepotpisane ili su potpisane inicijalima, u slučajevima u kojima se radi o pjesmama koje su poslali čitatelji. Osim pjesama objavljivane su i kratke priče ili ulomci iz djela sljedećih autora Archibalda J. Cronina, A. I. Kuprina, Honore de

Balzaca, Dubravka Horvatića, Antuna Šoljana, Kate Gorman, G. K. Chestretona, Petra Šegedina, Aleksandra Puškina, Zvonimira Majdaka, Jelke Kurtmaker, Pierrea L'Ermitea, Ivana Kušana, Dubravka Jelačića, Heinricha Boella, Ljiljane Matković. U 12 brojeva *Kane* objavljujivani su prilozi 28 književnika, a od nekih autora objavljeno je – kao što su Ljiljana Matković i Dubravko Horvatić – više autorskih pjesama ili priča. Kao i u pjesama, neke su priče, posebno one u rubrici *Vama djeco* bile nepotpisane. Iako neke priče ili pjesme ne govore izravno o kršćanstvu, teme i motivi su kršćanski: ljubav prema bližnjemu, prema domovini i narodu, žrtva za bližnje, ljubav roditelja prema djeci, milosrđe, moralne dvojbe, pravda i oprost.

U dvanaest brojeva *Kane* u 1972. godini, koja je također obuhvaćena našom analizom, autori priča su: Ljiljana Matković, Oscar Wilde, Maksim Gorki, Dubravko Horvatić, Nikola Kujundžić, Daniela Krein., Albert Moravia, Sonja, Marija Barbarić-Fanuko, William Kerr, Božidar Stranac (Živko Kustić), Antoine de Saint-Exupéry, A. G. Matoš, Luis Aragon, Sunčana Škrinjarić, Selma Lagerloef i Heinrich Boell. Autori su pjesama Željko Perković, Milivoj Slaviček, Vlatko Čoš, Marijan Ivan Čagalj, Khalil Gibran, Ivan Goran Kovačić, Charles Peguy, Vladimir Nazor, Paul Claudel, Drago Gervais, Tito Bilopavlović, Božidar Brezinščak-Bagola, Zorislav Lajoš, Alma Fides, Đurđica Ivanišević, Branka Palac, Janko Bubalo, Miljenko Kovačićek. Ukupno je bilo 35 potpisanih autora priča i pjesama koje su imale kršćansko nadahnuće, odnosno, teme. Uz taj nalaz, objavljujivane su i kratke pjesme u rubrikama pisama čitatelja iz zemlje i inozemstva. Važno je napomenuti te skrenuti pozornost na priču Heinricha Boella naslovljenu „Loengrinova smrt“. Uz nju stoji zapisano kako se radi o plodnome katoličkome piscu, dobitniku Nobelove nagrade za književnost 1972. godine (*Kana*, 1972, 31, 40–41, 45).

Analiza je sadržaja pokazala kako su u 31 broju kršćanske obiteljske revije *Kane* u prvim trima godinama njezina izlaženja objavljene priče i pjesme 96 potpisanih književnika. Neke od objavljenih priča i pjesma napisane su izvorno za *Kanu*, druge su prenijete iz domaćih i inozemnih zbirki priča i pjesama. U objavljenim se pričama može prepoznati – premda uvijek nije izričito navedena – kršćanska hijerarhija vrijednosti u kojoj je svijet smisleno mjesto, postoji razlika između dobra i zla, likovi mogu birati između dobra i zla i uvijek postoji izlaz jer: „svijetom vlada dobri i milosrdni Bog“ (Nikčević, 2019, 114).

U svibanjskome broju *Kane* iz 1971. godine u *Riječi urednika* stoji kako

je uredništvo odgovorilo na molbe čitatelja da im se objavi dobar roman u nastavcima: „koji će se pored napete zanimljivosti odlikovati i jednom ljudskom toplinom, svojstvom da odgaja za humane osjećaje“ (*Kana*, 1971, 12, 3). Jedna je od specifičnosti *Kane* i fotostrip, odnosno, fotopriča. Fotostrip ne donosi, kako stoji u *Riječi urednika* od ožujka 1971. nijedna revija u zemlji osim *Kane*, stoga se uredništvo odlučilo za novu fotopriču, Puškinovu „Kapetanovu kći“ (*Kana*, 1971, 10, 56–59). Fotopriče se objavljuju sve do 1972. godine, a prestaju vjerojatno iz novčanih razloga o kojima se govori u *Riječi urednika* prvoga broja *Kane* u 1972. godini. U siječanjском broju *Kane* iz 1972. godine započeo je roman u nastavcima francuskoga pisca Pierrea L' Ermita, što je pseudonim francuskoga svećenika Loutila, „Žena zatvorenih očiju“. U *Kani* se od ožujka 1971. počinje objavljivati i krimipriča engleskog obraćenika na katolištvo Chestertona. „Chesterton je u tom književnom rodu – osim po svome osebnom stilu, što sav pršti humorom i najneobičnijim zapletima i obratima – jedinstven i po tome što je njegov detektiv svećenik, totalni amater, koji u zamršene kriminalne situacije zapada sasvim slučajno“, stoji u *Riječi urednika*, uz preporuku za priču „Zemlja“ Petra Šegedina, u kojoj nema „mnogo akcije, ali je poziv na meditaciju o životu i njegovu smislu“ (*Kana* 1971, 10, 2). Spomenimo kako je prema Chestertonovim pričama snimljena i popularna engleska krimiserija *Otac Brown* koja se može gledati i u programu *Hrvatske televizije*. Roman u nastavcima Daniele Krein naslovljen „Dnevnik liječnice“ u prijevodu Radovana Grgeca izlazio je u *Kani* u 1972. godini, a radi se o moralnim dilemama mlade kršćanske liječnice ginekologinje.

8. Spomen na baštinu

U prvome broju *Kane* u 1971. godini pokrenuta je i rubrika *Spomendani hrvatske prošlosti* u kojoj su se mjesečno bilježila važni događaji i osobe u hrvatskoj povijesti i koju je do siječnja, 1972. uređivati Anđelko Mijatović, a u *Kani* za ožujak 1971. rubrika dobiva u naslovu i hrvatski grb s prvim bijelim poljem. U broju 13 iz lipnja 1971. prvo polje u grbu crvene je boje. Važnim nam se čini istaknuti kako uredništvo u istome broju, vezano za polet koji je bio uz Hrvatsko proljeće, u *Riječi urednika* poziva sve i na upis zajma za autoput Zagreb-Split jer: „taj golemi nacionalni pothvat će u neocjenjivoj mjeri ploditi blagostanjem za ovu našu ispaćenu narodnu zajednicu u kojoj je proplamsala nova volja za životom“ (*Kana*, 1971, 5, 2).

9. Zaključak

Koristeći metodu analize sadržaja u našem smo istraživanju analizirali 31 broj kršćanske obiteljske revije *Kana* i ukupno 357 objava, tematski u vezi s književnošću kršćanskoga nadahnuća i promicanjem hrvatske kulturne baštine. Najviše objava bilo je u 1971. godini, odnosno, u godini Hrvatskoga proljeća u kojoj se osjetio i snažan zamah kreativnosti u društvu. Potvrдно smo odgovorili na polazno istraživačko pitanje: „Jesu li katolička glasila – u našem radu kršćanska obiteljska revija *Kana* – doprinijela vidljivosti hrvatske kulturne baštine i očuvanju i vidljivosti kršćanske književnosti?“. U prilog tome govori broj objava, ali i broj književnika, čiji su radovi objavljeni na stranicama *Kane* ili su predstavljeni u različitim rubrikama u prvim trima godištim revije. Kada govorimo o ulozi katoličkoga tiska u vidljivosti hrvatske kulturne baštine i očuvanju kršćanske književnosti, razvidno je, kako se u i objavama koje smo analizirali pokazalo, da se radilo o svojevrsnom „ponovnom otkrivanju“ u doba komunizma iz javnosti potisnute hrvatske kršćanske kulturne baštine i književnosti kršćanskoga nadahnuća te o upozoravanju na kršćanske vrednote u suvremenoj kulturi i povezivanju vjere i kulture.

U prikazima djelovanja književnika i povijesnih osoba isticala se njihova vjera i domoljublje, a uz objave pisaca, kao što je slučaj s nobelovcem Boellom, navodilo se kako se radi o književnicima katoličke ili kršćanske orijentacije. Osim što su u *Kani* objavljivali pjesme i prozu poznatih i manje poznatih hrvatskih i inozemnih književnika, uredništvo je poticalo čitatelje na pisanje pjesama i proze i to posebno u rubrikama *Okom*, *kamerom*, *srcem* i *Pisma čitatelja iz tuđine* te putem književnoga nagradnog natječaja *Djetelina s inicijalima*. Na taj se način poticao dijalog s čitateljima, ali i usmjeravalo pozornost čitatelja na kršćansku tematiku u lirskim i proznim djelima. Posebno nam se to čini važnim u kontekstu očuvanja identiteta hrvatskoga iseljeničtva među kojima je *Kana*, kao obiteljska revija, bila, kako je prikazano u uvodnome dijelu rada, jako dobro prihvaćena i čitana.

U rubrikama i napisima posvećenima hrvatskoj kulturnoj i povijesnoj baštini podsjećalo se, kako su pokazali rezultati analize, na važne trenutke i osobe iz hrvatske prošlosti te se posebno isticalo književnike koji su se zalagali za hrvatski jezik; političare i druge javne osobe koje su se isticale u nastojanjima za hrvatsku samostalnost, kao i one koje su svojim umjetničkim ili znanstvenim djelovanjem dale veliki prinos europskoj znanosti i umjetnosti (kao što su

Ruđer Bošković, Marko Marulić, Vlaho Bukovac i drugi). U svojim redovitim rubrikama *Kana* je, kako smo pokazali, ostvarila suradnju s hrvatskim književnicima i povjesničarima, posebno onima okupljenima oko *Matice hrvatske*. Zaključno možemo reći da rad doprinosi razumijevanju uloge katoličkoga tiska u povezivanju vjere i kulture u drugoj polovici 20. stoljeća u Hrvatskoj te smatramo kako može biti poticaj za daljnja istraživanja prinosa katoličkoga tiska, ali i suvremenih katoličkih medija, vidljivosti i očuvanju hrvatske književnosti kršćanskoga nadahnuća.

Popis izvora i literature

- Uvezana godišta kršćanske obiteljske revija *Kana* 1970. 1971. i 1972.
- Anketa Vijeća za kler Biskupske konferencije Jugoslavije (1974). *ViR*, 4 (1), 4.
- Baloban, Stjepan (2000). „Kršćansko nadahnuće političko – gospodarskih odnosa u suvremenom društvu“. *Diacovensia*, 8(1), pp. 89–100.
- Baran, Tanja (2019). Hrvatska književnost kršćanskoga nadahnuća kao trajna inspiracija. *Kroatologija*, 10(1), pp. 7–15.
- Berelson, Bernard (1952). „Content Analysis in Communication Research“. Glencoe, IL: The Free Press.
- Dabo, Krešimir (2024). „Ima li mjesta kulturnoj baštini, tradicijskoj kulturi i folkloru u hrvatskim tradicionalnim medijima?“ *Studia ethnologica Croatica*, 36(1), pp. 267–286.
- Drugi vatikanski sabor. (1970). „Dogmatska konstitucija *Lumen gentium*“, u: *Dokumenti*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost. pp. 93–187.
- Hjarvard, Stig (2008). The mediatization of religion. A theory of the media as Agents of religious change. *Northern Lights*, 6(1), pp. 9–26.
- Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013–2025. *Hrvatsko proljeće*. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/hrvatsko-proljece> (pristupljeno 11. 6. 2025).
- Ivić, Miroslav (2014). Uloga medija u zaštiti i promoviranju baštine Pokrčja. *Godišnjak Titius*, 6-7, pp. 91–105.
- Jurica, Neven (1991). *Bog i hrvatska poezija XX. stoljeća*. Zagreb: Alfa.
- Kunczik, Michael; Zipfel, Astrid (2006). *Uvod u znanost o medijima i komunikologiju*. Zagreb: Zaklada Friedrich Ebert.
- Kušar, Stjepan (2018). Teologija – javno lice vjere. U: Stjepan Brebrić (ur.), *Bajsić. Šagi-Bunić. Turčinović. Tragovi i putokazi. Uz 50. obljetnicu utemeljenja Kršćanske sadašnjosti* (str. 7–21). Zagreb: Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu; Kršćanska sadašnjost.
- Labaš, Danijel; Mihovilović, Maja (2011). Masovni mediji i semiotika popularne kulture. *Kroatologija*, 2(1), pp. 95–121.
- Labaš, Danijel; Maleš, Dražen (2022). Uloga Hrvatske revije u očuvanju i promicanju kršćanstvom nadahnutih tekstova izbjeglih novinara, publicista i književnika u njezinom prvom emigrantskom desetljeću (1951–1961). *Kroatologija*, 13 (1–2), pp. 33–74.

- Lamza Posavec, Vesna (2006). *Metode istraživanja u novinarstvu*, Zagreb: Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.
- Lončarević, Vladimir (2005). *Književnost i hrvatski katolički pokret*, Zagreb: Alfa
- Lončarević, Vladimir (2017). Hrvatska katolička književnost 1945.-1990. *Kroatologija*, 8 (1-2), pp. 1-28.
- Malović, Stjepan (2005). *Osnove novinarstva*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Mataušić, Mirko Juraj (2002). Mediji u krizi vrednota. *Bogoslovska smotra*, 71 (2-3), pp. 361-379.
- Mataušić, Mirko Juraj (2012). *Crkva i sredstva društvenog priopćavanja*. Zagreb: Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Mataušić, Mirko; Peran, Suzana (2015). Hrvatska inozemna pastva u domovinske katoličkom tisku. U: Marin Sopta; Franjo Maletić; Josip Bebić (ur.). *Hrvatska izvan domovine. Zbornik radova predstavljenih na Prvome hrvatskom iseljeničkom kongresu u Zagrebu 23-26. lipnja 2014.* (str. 257-261). Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Milas, Goran (2009). *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Nikčević, Sanja (2019). Religiozne teme u hrvatskoj drami i kazalištu od 1945. do 1990. ili Kako su rubovi očuvali svjetlo. *Kroatologija*, 10 (1), pp. 111-166.
- Peran, Suzana; Raguž, Anđelka (2017). Doprinos župnog lista Duh zajedništva hrvatskoj književnosti kršćanskoga nadahnuća. *Kroatologija*, 8 (1-2), pp. 187-198.
- Peran, Suzana; Planinčić, Zrinka (2023). Slika hrvatskog iseljništva u kršćanskoj obiteljskoj reviji „Kana“. U: Tado, Jurić; Monika, Komušanac; Wollfy Krašić (ur.), „*Gastarbajterska iseljenička poema – od stvarnosti do romantizma*“: I. međunarodna znanstveno-stručna konferencija: zbornik radova / *Gastarbajter's immigrant poem - from reality to romanticism: 1st International Scientific and Professional Conference: Proceedings* (str. 395-406). Zagreb: Fakultet hrvatskih studija.
- Petrač, Božidar (2003). *Jakovljeve ljestve hrvatske lirike*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost.
- Petrač, Božidar; Jurica, Neven. (1987). *U sjeni transcendencije. Hrvatsko pjesništvo od Matoša do danas*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost.

- Razum, Stjepan (2016). Doprinos Hrvatskoga književnog društva sv. Jeronima hrvatskoj književnosti kršćanskoga nadahnuća. *Kroatologija*, 6 (1–2), pp. 218–226.
- Sorel, Sanjin (2008). Kršćanske teme u hrvatskom pjesništvu devedesetih. *Crkva u svijetu*, 43 (2), 2008, pp. 274–289.
- Šagi-Bunić, Tomislav (1977). Nastanak Kršćanske sadašnjosti. *Bilten KS*, 1, pp. 1–4.
- Šestak, Ivan (2001). *Religijske teme u književnosti*. Zagreb: FTI, Zagreb.
- Šimundža, Drago (2004). *Bog u djelima hrvatski pisaca. Vjera i nevjera u hrvatskoj književnosti 20. stoljeća*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Šumečki, Damir (2011). Pregled izdanja knjige Ilustrirana Biblija mladih izdavačke kuće Kršćanska sadašnjost. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 54 (1/2), pp. 277–286.
- Tomašić, Adriana (2008). Kulturne vrednote u masovnim medijima. *MediAnaliz*, 2 (4), pp. 165–174.
- Vegh, Željko (2015). Sudbina knjiga kršćanske tematike i nadahnuća u Gradskoj knjižnici u Zagrebu u doba komunizma. *Kroatologija*, 6 (1–2), pp. 27–93.
- Verčić Tkalac, Ana; Ćorić Sinčić, Dubravka; Vokić Pološki, Nina (2014). *Priručnik za metodologiju istraživačkog rada: kako osmisliti, provesti i opisati znanstveno i stručno istraživanje*. Zagreb: M.E.P. d.o.o.

The Role of the Catholic Press in Preserving and Promoting Croatian Christian Literature and Croatian Heritage: The Example of the Christian Family Magazine *Kana*

Summary

Starting from the important role that the media play in the promotion of cultural heritage, this paper examines the contribution of the Croatian Catholic press to the visibility of Croatian cultural heritage, with particular emphasis on literature of Christian inspiration. Using the method of content analysis on a selected case study, the paper analyses articles published in the Christian family magazine *Kana* in the period from 1970 to 1972. It explores the frequency and thematic scope of the articles, as well as their connection to the socio-political and ecclesial context of the Croatian people and the Catholic Church in Croatia at that time. The study also examines whether the magazine encouraged readers to write and submit their own literary works. Furthermore, the paper examines the extent to which *Kana* provided a space for presenting writers and their publications, as well as for highlighting notable individuals and events from Croatian heritage. Literary contributions in *Kana* are considered within the broader context of the publishing activity of Kršćanska sadašnjost. The Christian family magazine *Kana* was selected as the subject of this research due to its accessibility and the readership it enjoyed not only within Croatia but also among Croatian emigrants and diaspora communities. The selected time frame, covering the period immediately before, during, and shortly after the Croatian Spring, was marked by intense cultural production and a growing awareness of Croatian national identity.

Keywords: Christian family magazine *Kana*; Christian-inspired literature; heritage; media; content analysis.

